

Klaipėdos lopšelio-darželio „Pagrandukas“
meninio ugdymo mokytoja **Onutė Pučinskienė**

Vykdomame projekte „Pamario piemenukai“

Intensyvėjant Lietuvos visuomenės integracijai į Europos bendriją, labai aktuali tampa tautinio identiteto išsaugojimo problema Pašėlės gyvenimo tempas, nuolat modernėjanti visuomenė, įsuka mus į savo verpetą ir mes negalime tam pasipriešinti: skubame, lekiame, pykstame nespėjame. Naujos technologijos, mokslo pasiekimai, rodos, tik dar labiau mus panardina į nesibaigiančio vyksmo erdves. Beskubėdami atitolome vieni nuo kitų - neliko laiko pabendrauti su vaikais, su šeima, su artimaisiais. Kasdieniame gyvenime vis labiau pasigendame savitarpio supratimo, meilės, gero žodžio, atjautos. Kosmopolitinė kultūra, triukšmingi masiniai renginiai, pigus popsas, tiesiog viesulu šluoja mūsų tautos nacionalinį paveldą, kultūrą, tradicijas Mes-ikimokyklinių įstaigų muzikos mokytojai, kiek galime savo ugdytiniams diegiame mūsų tautos lobyno pradmenis. Vaikai puikiai suvokia ir jaučia užkoduotą etninių vertybių dvasingumą ir tobulumą. Vaikams to labai reikia. Kasdienėje aplinkoje, nuolat lydimi triukšmo, šurmulio, nuolat transliuojamo popso (bumčikų), jie išplėtę akeles klausosi paprastos liaudies dainelės apie žvirblelį, katinėlį, ramios lopšinės, sakmės, pasakėlės. Ir tik nedaugelis jaunų tėvelių suvokia, kad jo kūdikiui kaip tik to ir reikia.

Klaipėdos miesto ikimokyklinių įstaigų muzikos mokytojai inicijuoja įvairius renginius, puoselėjančius etninį paveldą: kasmet rengiame Sekminių, Jurginių, ganiavos pabaigtuvių, pusiaužiemio, gandrinių, paukščių sugrižtųjų šventes, iškilmingą koncertą, skirtą Lietuvos Nepriklausomybės Atkūrimo dienai paminėti. Šiuos renginius ypač patogų organizuoti, susibūrus kelioms įstaigoms. Vaikai džiaugiasi visi kartu dainuodami, šokdami, improvizuodami, jie jaučia didžiulį pasitenkinimą, pasididžiavimą, pasitikėjimą savimi, o kartu ir atsakomybę. Tai didelės galimybės vaiko raiškai, jo kūrybiniais emociniams poreikiams patenkinti. Kartu skatinama pilietinė integracija, domėjimasis liaudies kūryba. Vaikai įgyja naujos meninės ir socialinės patirties, gauna naujų žinių.

Nudžiugome, kai Lietuvos Respublikos Švietimo ir Mokslo ministerija paskelbė pilietinio ir tautinio ugdymo projektą. Nutarėme dalyvauti.

Gyvendami pajūryje, turėtume giliau pažinti šio-Pamario krašto-etnosą, kultūrą, tradicijas, kurios kartais ryškiai skiriasi nuo buvusios Didžiosios Lietuvos tradicijų ir papročių.

Projektą pavadiname „**Pamario piemenukai**“.

Projekto tikslai ir uždaviniai:

1. Susipažinti su Pamario krašto piemenavimo tradicijomis, vaikų gyvenimo būdu, jų kultūra.
2. Ugdyti ir puoselėti vaiko kūrybines galias, skatinti saviraišką, pasitikėjimą savimi, tenkinti bendravimo, komunikavimo poreikius, plėtoti socialinę, meninę kompetencijas.
3. Praturtinti vaikų muzikinę patirtį pamario krašto folkloru, tautosaka, padėti vaikui tai suvokti, pajusti, grožėtis, ir pamilti.
4. Remiantis protėvių tradicijomis, ugdyti pagarbų santykį su gamta ir mus supančiu pasauliu, mokytis išreikšti meilę gyvajai gamtai, ja džiaugtis, rūpintis, jausti dėkingumą ir savo atsakomybę už visa, kas gyva.
5. Patiems vaikams išmokti pasigaminti piemenų instrumentų: dūdelių, švilpynių, šiaudų birbinių, kleketų ir kt.

Vykdydami projektą, ieškojome naujų veiklos formų, naujų išraiškos priemonių, naujų erdvių, socialinių partnerių.

Vaikai aplankė Mažosios Lietuvos muziejų, kur susipažino su Pamario krašto istorija, apžiūrėjo tautinių rūbų ekspoziciją, buitines rakandus, muziejuje buvo surengta popietė „Jurginės-ganiavos pradžia“. Sekminių popietė „Ralių, karvytės, ralių“ vyko gamtoje-žydinčioje pievoje, „Ganiavos pabaigtuvės“ buvo organizuotos kultūros namų salėje. Šiuose, ganymo ir piemenavimo tradicijas

atspindinčiuose renginiuose, vaikai sužinojo apie Pamario krašto piemenukų gyvenimo būdą, jų ganiavos tradicijas, išmoko naujų muzikinio folkloro kūrinių, šio krašto tautosakos, ėjo ratelių, žaidė, dainavo, minė mįslės, mėgdžiojo paukščių ir gyvulių balsus, kūrė, improvizavo, atliko apeigų, skirtų gyvulėlių ganymui, jų priežiūrai turėjo galimybę pabendrauti, susirasti naujų draugų. Vaikams buvo sudarytos palankios sąlygos saviraiškai, jų kompetencijų ugdymui

Šių renginių metu vaikai susipažino su, daugeliui jų dar nematytais lietuvių liaudies muzikos instrumentais: dūdmaišiu, ožragiu, ragais, Sekminių rageliu, birbyne, lumzdeliu, skrabalais skudučiais.

Kiekviename šių renginių dalyvavo 60-80 ikimokyklinukų. Vaikams talkino Klaipėdos savivaldybės etnokultūros centro folkloro kolektyvai „Kuršių ainiai“ ir „Kuršiukai“.

Apsilankėme mini zoosode (Klaipėdos raj.). Pasitarę, kaip galime pradžiuginti ir palepinti zoosodo gyvūnus, parinkome įvairių vaišių: duonos, morkų, kopūsto lapų, riešutėlių, kukurūzų, riestainių.

Tik įėjusius - mus jau pasitiko lamos, kurios godžiai čiaumojo duoną tiesiog iš vaikų rankų, gausybė ožiukų, mekendami kramsnojo morkas, kopūstus, beždžionė pasičiupo riestainį, kupranugariai tiesė kaklus, siekdami batono...Didelį įspūdį visiems paliko liūtai, ramiai miegantis, didžiulis tigras, saugomas jį išauginusios kalytės, pikta meška, linksmi šerniukai, lapės, vilkai, vikrios voveraitės, daugybė spalvingų paukščių, poni arkliukai ir kiti nematyti gyvūnai. Vaikai džiūgavo, krykštavo, kalbino gyvūnus, aptarinėjo jų išvaizdą; lamas, stirnaites, ožiukus, triušius, baltą briedžiuką – glostė. Kiek visiems džiaugsmo, neišdildomų įspūdžių. Per tris dienas mini zoosodą aplankė per 180 vaikų iš devynių ikimokyklinių įstaigų.

Manome, jog vaiko rankelė, glosčiusi švelnų gyvūnėlio kailiuką, ir tiesusi jam duonos riekelę, niekada nepakils blogiui.

Aplankę mini zoosodą, vaikai savo įspūdžius perteikė piešiniuose, kuriuos eksponavo parodoje miesto vaikų ligoninėje.

Ikimokyklinių įstaigų meninio ugdymo mokytojos dalyvavo išvykoje į Telšius, kur susipažino su žemaičių „Alkos“ muziejaus ekspozicija, bei aplankė tautodailininko J. Jonušo sodybą, įrengtą japonišku stiliumi.

Vadovaujami tautodailininkų E. Matulionienės, R. Prikockio, I. Viskontaitės, vaikai gamino darbelius iš molio, siūlų, šiaudų, juos demonstravo savo įstaigų parodėlėse. Pedagogės išmoko pasisiūti ir išsiuvinėti delmoną (klaipėdietiško tautinio kostiumo puošni detalė).

E. Matulionienė, demonstravo ir mokė vaikus įvairiais būdais iš siūlų vyti virveles. Tautodailininkės ir savo grupių auklėtojų, padedami penkiamečiai ir šešiamečiai kruopščiai dėliojo siūlus, vydami virvutes, kuriomis kaip apyrankėmis puošė savo rankytes, rišo į plaukus, pynė juosteles. Tautodailininkė vaikams papasakojo, iš ko pagaminti lininiai ir vilnoniai siūlai, su vaikais aptarė spalvas.

Darbai su šiaudais pedagogės atsinešė rugių varpų ir kūlelių šiaudų. Jos vaikams paaiškino apie rugius, apie jų sėją, auginimą, priežiūrą, derliaus nuėmimą, grūdų bei šiaudų apdirbimą, šiaudų panaudojimą. Vaikai čiupinėjo šiaudus, tarp delnų trynė varpas su grūdais, grūdėlius ragavo...Vaikai karpė ir plėšė jau sukarpytus šiaudėlius. Vieni ant kartono popieriaus lapų iš šiaudėlių lipdė eglutes, gėleles, namelius, laivelius, kiti ant siūlo vėrė trikampėlius, girliandas, lipdė snaiges, žvaigždutes, saulutes, iš graikinių riešutų kevalų gamino vabalėlius, šiaudų birbynes.

Darbelius gamino per 120 įstaigos vaikų, net patys mažiausi–trimečiai- popieriaus lape sudėliojo eglutes. Vyresnieji pagamino puikių girliandų, žvaigždučių, kuriomis žadėjo papuošti adventinį vainiką ir eglutę, o šiaudų birbynėmis pagrojo „Birbilų maršą“.

Iš molio vaikai lipdė pamario piemenuką(žmogeliuką), švilpynėles, molinukus.

Manome, kad nors maža dalele, per kiekvieną tų projekte dalyvavusių mažylių prisidėjome prie to, kas padeda tautai išsaugoti savo identitetą, parodyti ir atsiskleisti jam etninį tautos lobyną - tradicijas, papročius, paveldą.

Šiandien Lietuvos etnokultūra turi būti suvokiama kaip europinė vertybė, todėl mūsų – mokytojų - pagrindinė pilietinė pareiga – išsaugoti tautinę tapatybę, kaip vieną žmogaus pilnavertiškumo sąlygą.